

טורי טופמן צבי
111255
בן מנדל
נולד ב- 1923
התגייס לצה"ל ב- 1948
נפל ב- ו' אלול תשי"ח 10.9.1948
בעת מילוי תפקידו.

טופמן צבי,

בן חיה ומנחם-מנדל, נולד בשנת 1923 בעיר מוגלניץ, מחוז וארשה, בירת פולין, וגדל באווירת התבוללות בבית אביו הרופא. בראשית מלחמת-העולם השנייה נתגלגל בנתיב הפליטים לרוסיה, שם עבד ולמד ובשנת 1941 התנדב לצבא האדום ונפצע במלחמה. בשנת 1946 חזר לפולין ועבר הכשרה חלוצית בעיר ורוצלב. צבי דחה את הפצרות אחיו להישאר בפולין, עבר גבולות ב"נתיב-הבריחה", העפיל ארצה באונייה "תיאודור הרצל" ואחרי מאבק גופני עם הבריטים גורש לקפריסין. כעבור שישה חודשים הורשה לעלות ארצה בגלל מחלתו, הוכנס ישר לבית-החולים ונצטווה להתייצב במחנה עתלית אחרי החלמתו. צבי ברח מבית-החולים, הגיע לקיבוץ אפיקים, הצטרף לקבוצת עולים, חבריו להעפלה, והסתגל יפה לעבודת גידול ירקות. הוא התאמן להגנה בנשק ואמר למפקדו: "צריך לדעת להשתמש בנשק. אילו היינו מתאמנים בגולה והיה נשק בידינו לא היינו נשחטים ככבשים". כשפרצה מלחמת-העצמאות דרש צבי ממפקד המקום לגייסו. הוא לא הסתפק בכך שהופקד לשירות בשמירה ובליוי שיירות ודרש להעבירו ליחידה קרבית, באומרו למפקד המקום: "אני ואחי נשארנו מכל משפחתנו שהושמדה. לעיני עברו קרונות-המוות. אילו היו לנו אז בחורים עם נשק! וכעת רוצה אתה שאחרים יילכו לקרב ואני אתנוון בשמירה? לא! רוצה אני להילחם ממש באויב. יודע אני שאני עלול להיהרג, אך כל ימי אבוי לחיי ביודעי כי יכולתי להילחם ולא לחמתי, כי פחדתי ממוות". לבסוף נענה המפקד להפצרותיו והעבירו לשירות קרבי בחטיבת "גולני". מאז השתתף כמעט בכל הפעולות בסביבה, נלחם בגשר, בצמח, בסג'רה הערבית ובכל מקום התייחס בביטול לסכנות ותחת מטר אש היה זוחל לחלק אוכל לשוכבים במחסה מאחורי אבנים, להביא מזון לנקודה מנותקת ומותקפת, להוציא פצועים משדה-הקרב, והיה מבקש ותובע שישלחוהו לתפקידים כאלה. כשהוצעה לו חופשה, סירב לקבלה ולעזוב את חבריו במערכות-הקרב. ביום ו' באלול תש"ח (10.9.1948) יצא עם כיתת רגלים לסייר ליד משלט ג'יב-יוסף שנתפס על-ידי כנופיית קאוקג'י ושם נפל. זכרו הועלה בחוברת "עשרה" - קובץ זיכרון של קיבוץ אפיקים. ביום כ"ה בחשוון תשי"ד (3.11.1953) הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בדגניה א'.

מאבק על העלייה לארץ ישראל

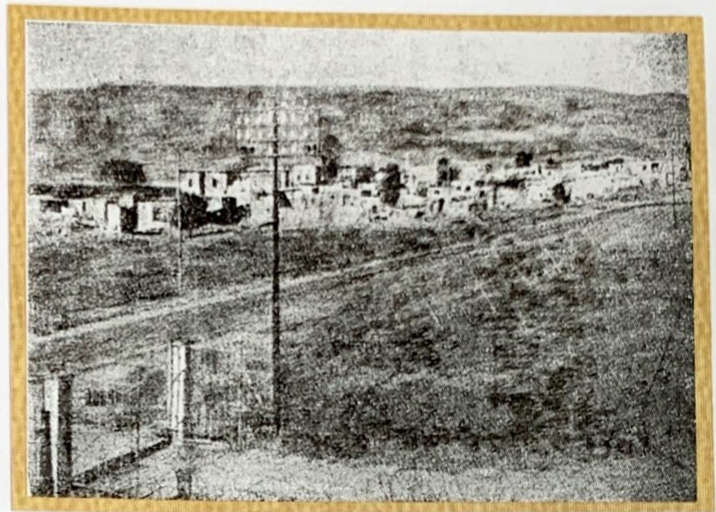

בתום מלחמת העולם השנייה, משנכזבו התקוות לשינוי במדיניות הבריטית בא", החליטה הנהגת היישוב המאורגן לחדש את המאבק במנדט הבריטי, שהופסק בפרוץ

מלחה"ע. למאבק מחודש זה היו פנים רבות, שאחד מהם, אם לא העיקרי שבהם, היה המאבק על העלייה. רבבות עקורים במחנות באירופה התדפקו על שערי הארץ, ובריטניה סרבה להרשות את עלייתם. הנהגת היישוב באמצעות המוסד לעלייה ב', ארגנה העפלה בלתי-לגאלית בממדים שלא נודעו עד אז. ממשלת בריטניה נקטה את כל האמצעים שעמדו לרשותה כדי למנוע את העלייה הבלתי-לגאלית-אינמיים על ממשלות ארצות המוצא של המעפילים, ציד המעפילים בים ועל החוף עם הגעתם, גירושם מן הארץ כליאתם במחנות הסגר. תגובת היישוב הייתה חריפה-פעולה מדינית בעולם והפגנות מחאה בארץ ובעולם, הערמה על ההסגר הבריטי בכל הדרכים, פעולות בכוח כמו שחרור עצירים ממחנה עתלית, הטבעת אניות בריטיות וחבלה במתקני מכל"ם בריטיים שגילו את אניות המעפילים וסיכלו את ההעפלה. החבלנים הימיים של הפלמ"ח הצליחו להטביע אניות גירוש אף בנמלי קפריסין.

הקרבות בהם השתתף צבי - קרב צמח

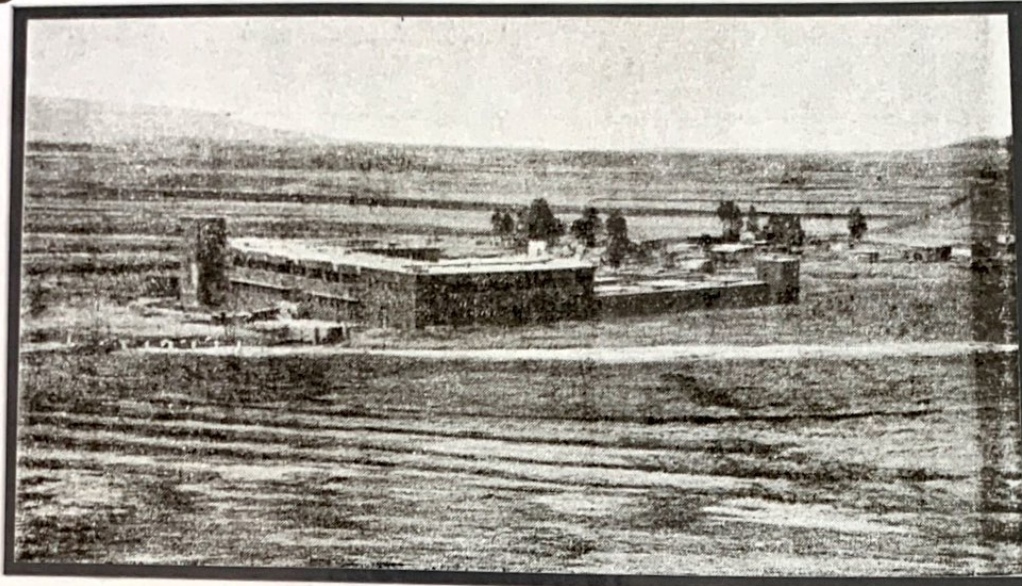

פריצת קו ההגנה בצמח

ב־0430 החלה הרעשת צמח, שערי-הגולן ומסדה, שגברה והלכה מרגע לרגע. בעת ההיא נפרסו כ־30 שריונים מסוגים שונים (ביניהם טנקים) בקשת רחבה מסביבות המחנה עד לבסטיק, וחזלו להתקדם בפזיזות לעבר צמח. חיל-הרגלים הסורי לא השתתף הפעם בהתקפה, אלא חנה ממרחק. ההרעשה ערערה את בתי החצר, ששימשו מסתוד למגינים. החפירות לא היו עמוקות במידה מספקת, שחזות רובאים בלבד, שהסירו כל כיסוי ראש. אנשים רבים נפגעו, ביניהם מפקדים. השריונים התקדמו תוך כדי הצלפת פגזים לעבר העמדות. אחד התותחים הא.מ., שהוצב כנגד כלי הרכב, נפגע והוצא מן השימוש. הטנקים המתקרבים מדרום איגפו את השכונה שמעבר לתחנת הרכבת. באזה שלנו, שהטיתה אש מאחד הבתים, נטלה את חשקו של חיל-הרגלים הסורי לנוע, כן האיטה מעט את קצב התקדמותו של השריון. אבל, לא לזמן רב. ההרעשות שבאו בכיוון ישיר והאיגוף שמדרום אילצו את המגינים לנטוש את עמדותיהם ולהתחיל לצאת מתוך צמח, כשלא ניתן להוציא מתוכה את כל הפצועים. השריונים כיסו באשם את הדחובות והמפלשים שבין הבתים, בתופת אש זו קשתה הנסיגה. האנשים וחלו בין הבתים ובקצבים ומספר הנפגעים נתרבה וחלק.

קרב גשר

בשערי גשר

יום ששי, 14 במאי 1948.

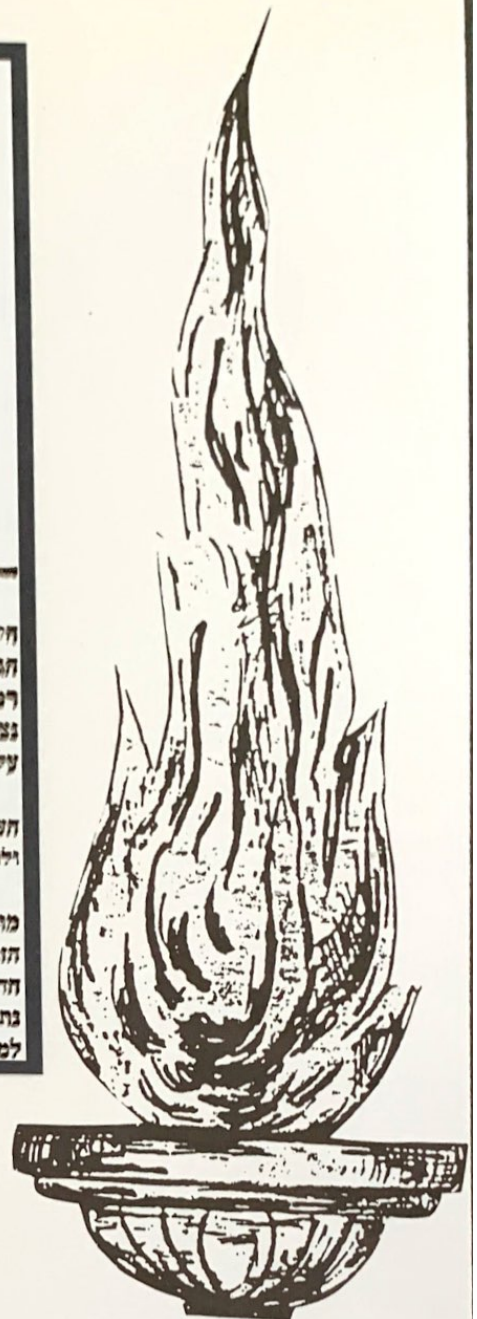
בארבע אחר-הצהרים מתאספים הכל בחדר-הקריאה. בן-גוריון מכריז על ביטול המנדט, על קריעת הספר-הלבן ועל הקמתה של מדינת ישראל.
בשש בערב נשמעות יריות מעבר נהרים. מודיעים לנו כי הצבא העיראקי נכנס למפעל והתחיל לחפש נשק. עובדי המפעל נעצרו ונחקרו. לגשר מגיעים כמה מן השוטרים שהצליחו להסתלק עם נשקם. ד"ר מוכתר נהרים, בא במכוניתו ומבקש מאתנו ליווי, כי הוא נחפו לאסדות. מאז אין ידיעות על גודל העובדים בנהרים.
בשמונה בערב נראה טור משורין של האויב, יורד מהרי הגלעד ומתקרב לגשרי-הירדן, אל המחנה. אותה שעה עשתה יחידה קטנה של חבלנים מעשה נועז: הם הצליחו לפוצץ את הגשרים ולהוציאם מכלל שימוש. תחילה סברנו, שהחבלנים לא הצליחו, מחמת החשכה הכבדה, אבל אחר כך נתברר, כי הפעולה בוצעה כהלכה. פיצוץ הגשרים העתיקים עורר רגשות מעורבים, כי זכרונות וחוויות הרבה קשורים בגשרים הללו, שהיו חלק מנוף הקבוצה, אבל הכל הבינו את ההכרח הצבאי לפוצצם.
בלילה מתנהלות שיחות טלפוניות בין המפקד העיראקי בנהרים ובין מפקדת-אסדות. המפקד העיראקי דורש להחזיר את הנשק של נהרים הנמצא בגשר. אם נסרב, — ירעיש הצבא את גשר בתותחים. נאמר לו, כמובן, שאין אנו יודעים ולא כלום על הנשק הזה.

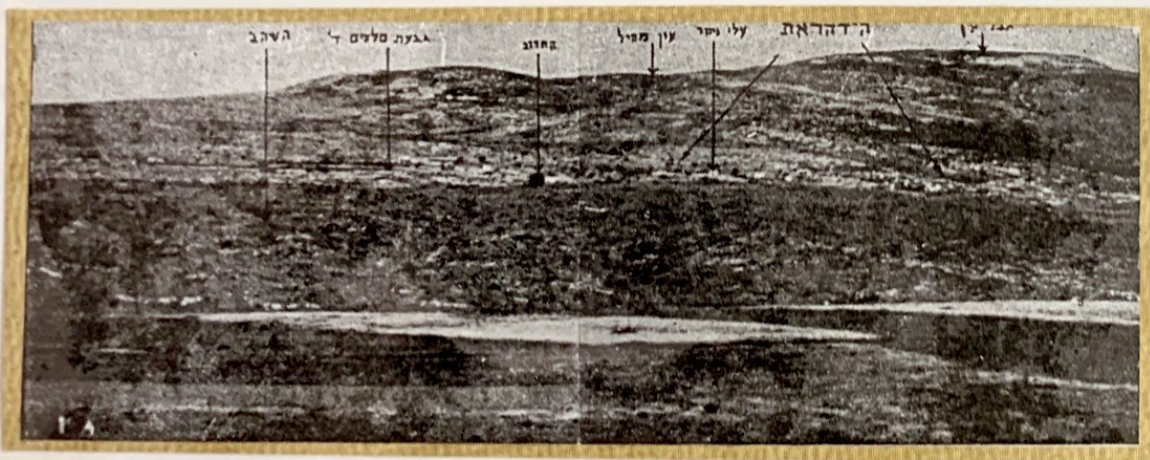
כִּיבוּשׁ סִגְרָה הָעֵרֶבִית וְקֶרֶב הַחֲבֵרִים

מִיָּחַץ קֶשֶׁבֶט עֵרֶב־אִי־זָבַח נְתָקִים בְּנוֹ הַפֶּסֶק: "זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עֹמֶלֶק וְגו',..." עַל הַסִּפָּא שֶׁלּוֹ וּמִשְׁמַעוֹתוֹ הַבְּרוּרָה. אֲנֹתוֹ חֲשָׁבוּ נִקְרָב וְחָרָה עוֹד מִיָּמִים קִדְמִים, לִמֵּן יָמֵי סִגְרָה וּמִסְחָה הָרֵאשׁוֹנִים. דֶּרֶךְ שְׁנֹת הַמְּאֻרְעוֹת עָדָּה לְמַלְחַמַת־הַשְּׁחָרֹר, כִּשְׁהַדְבָר הַגִּיעַ לְשִׁיאוֹ בְּרֹצֶחַ הַשְּׁבָעָה מִבֵּית־קֶשֶׁט. בְּצֵד פֶּרַעוֹן חֹבֵי־הַדְּמִים עָמַד הַשִּׁיחָל הַחֲגִינִי הַפֶּסֶק — הַבְּקָתָה עוֹרֵף חֲחֹזִית לְקִרְאָת הַפְּלִישָׁה הַמִּתְקַרֶּבֶת. פְּעוּלָה זוֹ הִשִּׁיגָה אֶת מִסְרָתָהּ בַּמַּחֲזִיר כְּבֹד. בְּדַבָּר עַד אוֹתָהּ פְּשִׁטָּה נִכְבְּשָׁה סִגְרָה הָעֵרֶבִית. רַק לֵאחֲרַי הַקְּרִבּוֹת הַגְּדוֹלִים בְּסִגְרָה, חֲדָשׁ וְחֲדָשִׁים אַחֲכִי, יִכְוֹנֵן לַחֹשׁ אֶת מִקְוֵי־הַקֶּרֶדֶד שֶׁל כִּיבוּשׁ חֲבֶר הָעֵרֶבִי. אֵין פֶּסֶק שְׂעוּרָא הִיא, כִּי עֲתָה נִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו הַמַּעֲרָפָה.

לֵאחֲרַי שְׂאֻי־שֶׁחַח חֲקִי הַמִּזְרָחִי שֶׁל גְּבוּל מִרְחֵב־הַגְּדוֹד, הַפְּנֵה חֲכֹחַ לְגִזְרָתוֹ הַמַּעֲרִבִית — לְקִי לִיבִיחֵי־סִגְרָה וְחִיכֵי־תִבּוּרִי.
חֲכָפֶר הָעֵרֶבִי סִגְרָה — מִמַּעֲרֵב, וְלִיבִיחֵי הַרְצָחִי — מִמַּזְרֵחַ מִזְרָח שְׁמֵרוֹ עַל סִגְרָה חִיחֻדִּית וְחִי חֲחֹקֶת אֵינֶם רִצְיָנִי וְחִיכֵי לִגְבִּיהַ וְלִגְבִּי שְׂאֵר יִשְׁוֹבִינוּ הַדְּלִילִים בְּתַחֲמוֹי הַגְּלִילִית־חֲחֹתוֹן, שְׁנֵי כְּפָרִים עֵרֶבִים אֵלֶּי נִתְבַּסְּסוּ עַל עוֹרֵף חֲחֹק וְעִשְׂוִי־אֹכְלוֹסִיָּה אֲשֶׁר רִמְתָּהּ הַ"מִּזְרָאִית" חִיחֵה גְבוּלָהּ בִּיחֻר בְּדֶרֶךְ כָּלָל, וְאֲשֶׁר נִתְחַזְּקָה עוֹד יוֹתֵר בְּעַקְבוֹת נִצְחֻנֹתֶיהֶם הַקִּדְמִים, בְּפִגְעוֹתֵיהֶם בְּשִׁיחֻרֵי עֲבָרִיּוֹת לְטַבְרִיהַ וְלִגְלִיל וּבְהַתְקַפְּתָם הַרְצָחִית עַל אֲנָשֵׁי בֵּית־קֶשֶׁט.
לֵאחֲרַי שִׁיחָל יַחֲסִיחֻכּוֹת בְּגִזְרָה, חֲחֹלֶט לִחְצֻמָּעַם בְּאֹפֶן אֲרָעִי בְּכִיבוּשׁ סִגְרָה הָעֵרֶבִית, וּבְאוֹתוֹ זְמַן עֲצָמוֹ לִשְׁשׁוֹת בְּמַמְדִּים גְּדוֹלִים עַל שֶׁבֶט הַזִּבְקִים הַמְּפֹרָסִם וְכֵן לְהַטְרִיד וְלִרְחֹק אֶת לִיבִיחֵי רִיחֻק־קֶשֶׁט.
חֲכָפֶר הָעֵרֶבִי סִגְרָה, אֲשֶׁר בְּתוֹי הַקִּיּוֹנִים נִגְעוּ מִמֶּשׁ בְּבֵתִי סִגְרָה הָעֵרֶבִית, חִיחֵה מוֹגֵן יִפֶּה, נֹסֵף לְלִחְמִים בְּנֵי הַמָּקוֹם חָנוּ בְּכָפֶר גַּם בּוֹחֹת מִתְנַדְּפִים מִן הַחֹךְ. שֶׁבֶט הַזִּבְקִים, שְׂחִיחַ מְפֹזֵר עַל פָּנָיו שְׁלֹחֹת חֲחֹבֶר, חִיחֵה קִרְחָגָה טְבָעִי מִצִּיּוֹן בְּפָנָיו כֹּל נִסְיוֹן חֲדִירָת שְׁלָנוּ לְעוֹמֶק תַּחְמוֹי נִצְרָת, וְאֵלֶּי לִיבִיחֵי יִשְׁבָּה עַל אֵם חֲדָרֶךְ כִּשְׂחִיחַ חוֹלֶשֶׁת עַל נִתִּיב הַתַּחְבּוּרָה לְגִלְלִיל וְלְטַבְרִיהַ. אֵילִם בְּאוֹתָהּ שְׂעָה דְלִים חֲיִינוּ בְּכּוֹחֹת, וְכִיבוּשָׁה חִיחֵה לְמַעֲלָה מִיכּוֹלֶתָנוּ.

קֶרֶב סִגְרָה

מקום נפילתו של צבי בבית יוסף

קווים לדמותו

צבי טופמן

צבי טופמן נולד בשנת 1923 בעיר מוגלניץ במחוז וארשה. אביו היה רופא בעיירה. במשפחתו שררה אורח מתבוללת. בשנת 1939, בפרוץ המלחמה, עזב צבי עם אחיו את משפחתו ואת עיירתו ושניהם נדדו אל הגבול המזרחי של פולין ועברו לרוסיה הסובייטית. חרבה חבלי הסתגלות עברו על צבי בארץ הבלתי מוכרה לו. בשנת 1941 התנדב לצבא האדום. באחד הקרבות נפצע. ב-1946 חזר לפולין ונפגש עם אחיו. בשיחתם הראשונה נזכרו האחים כי דרכיהם נפרדו: האח רצה להשאר בפולין ולשרת את העם הפולני ואילו צבי החליט החלטה עזה כי דרכו היא אך ורק להצטרף אל שורות המעפילים לארץ ישראל. אחיו ניסה להשפיע עליו כי יישאר עמו בפולין ולשם זה בא לא פעם למקום ההכשרה לוורוצלאב, אולם השתדלויותיו אצל צבי לא נשאו פרי.

בכל חבלי ההעפלה שבימים ההם נוטל צבי את חלקו המלא. גונב עם עוד ששה מחבריו גבולות, מתגלגל במחנות, רואה את הארץ מרחוק מסיפון "תיאודור הרצל", סופג מכות מידי הקלגסים הבריטיים ומגורש לקפריסין. שם הוא מבלה ששה חודשים, עד שהדרשו לו האנגלים לנסוע ארצה מחמת מחלתו. צבי עולה ונכנס לבית החולים. הפקידות הבריטית אינה שוכחת אותו וצבי נצטווה לעבור לעתלית אחרי החלמתו. הוא ברח מבית החולים, בא לאפיקים, והצטרף אל קבוצת עולים — חבריו להעפלה.

בתדשים הראשונים להיותו באפיקים עבד בגן הירק והשתדל להתגבר על הקשיים של ההסתגלות בעבודה ואכן נכנס יפה לענף. בינתיים פרצו המאורעות. צבי דרש ממפקד המקום לגייסו. בתחילה עבד בשמירה ובליוי שיירות. אך לא היה מרוצה בכך ותבע להעבירו

ליחידה קרבית. משנתמלאה בקשתו השתתף כמעט בכל הפעולות שהיו בסביבתו. נלחם בגשר, בצמח, בסגירה הערבית. ב' באשול תשי"ח (10.9) יצא צבי עם כיתת רגלים לסייר שטח שנתפס על ידי קאוקג'י וכנופיותיו. הכיתה חזרה בלעדיו. שום פרטים על רגליו האחרונים אינם ידועים. יום לפני זה הוצע לצבי לקבל חופשה, אבל הוא לא הסכים להשאר במחנה כשהחלו יוצאים לפעולה.

לא נשפה אותך, צבי, אנחנו חבריך לעבודה ולקרוב!

משה מ.

החייל

מפגישתנו הראשונה נמשכתי אליו. הליכותיו הצנועות ואופן דיבורו משכו אותי אליו. כי עדין גפש ובעל שאר רוח היה צבי. לא עבר זמן רב והוטל עלי לאמן קבוצת אנשים בנשק. ביניהם היה גם צבי. הוא הראה רצינות רבה בזמן השעורים. יחסו הרציני והערצתו למדריך חניעו אותי לשיחה איתו. ואז אמר לי: צריך לדעת להשתמש בנשק. מבשרי חזיתי, לו חיינו מתאמנים ולו היה לנו נשק בגולה לא חיינו נשחטים ככבשים. מילים אלו נאמרו בלי שמץ של גנדרנות, בצער רב וברטט.

השתדל מאוד להבין את החסברה אם כי העברית לא היתה שגורה בפיו. השתדל ותפש. נגמרו האימונים. צבי חזר לעבודה. אך לא עבר זמן רב והארץ נסערה. יום יום נופלים קרבנות בכל רחבי הארץ. אז הוחלט להקים שתי מחלקות, אחת לשמירה ואחת לקרב. עלי היה לקבוע מי לשמירה ומי לקרב. אינני יודע משום מה קבעתי את צבי דוקא לשמירה ולא לקרב. אולי משום כך כי הוא שרר. הוא ועוד אחד, מכל משפחתו הגדולה ורציתי לשמור על בצר משפחה בישראל? והנה פגשתי והוא הולך קודר וזעום. שאלתי לסובת

מצב רוחו והוא ענה לי שבידי לתקן את מצב רוחו אם אעבירו למחלקה הקרבית. אז ניסיתי לשדלו, לעצור בעדו. דוקא בקרבית? הן עוד חדש אתה בקיבוץ ובארץ, תתרגל קצת לקיבוץ ולחיי הארץ ואז נראה. והוא טוען לעומתי: "תבין, אני נשארתי יחידי עם אחי אשר בחוץ לארץ, את כל משפחתי שחטו. לעיני עברו קרונות המות, רכבות מלאות יהודים חלשים וסגופים והמות בעיניהם. לו היו לנו אז בחורים עם נשק! ועכשיו רוצה אתה שאחרים ילכו לקרב ואני אתנוון בשמירה? לא! רוצה אני להלחם ממש בצר. יותר מדי חזיתי יודע אני כי עלול אני לההרג אך כל ימי אבון לחיי בידעי כי יכולתי להלחם ולא לחמתי, כי פחדתי ממות". ודברים אלה נאמרו בהחלטיות כזו, ברגש כזה עד שקשה היה לי לעמוד נגדו. וכשלא הסתפק בתשובתי פנה למפקדה, טען ודרש עד שנאלצו לנתר לו.

מאז נלוח אלי וחשתתך בכל פעולות המחלקה. שקט היה וצנוע מאוד וכמעט שלא הרגשת בו. אך מסודר ובאמן וחש לעזור לכל איש ותכונותיו אלה נתגלו בכל אשר עשה.

נזכר אני את אחד המשלטים בטבריה. אנו שומרים צמודים לקרקע ומחפשים מחסה מאחורי סלע ואבן, עיניים עד מות, ללא מים ואוכל. השמש לוחטת, האויב אינו נותן להזיז אבר. וחנה חגיע האוכל. אך כיצד לחלקו ולהעביר אותו לאנשים? בא צבי והציע את עצמו. וחנה הוא זוחל מאיש לאיש ומגיש לו את מנת האוכל.

ובשעה כיבוש הקרנטיין ליד צמח נפצע חבר מהכיתה — וצבי מבקש רשות להוציאו משדה הקרב. וכשחורשה — וחל והוציאו, הציל את חיי חברו וחזר לכיתה לקרב.

ליל ההתקפה על קבוצת גשר. עלינו לסרוץ לתחנת המשטרה ולכבשה. צגורות המים פוצצו. התעלות מלאות מים וצבי מתקדם בתעלות המלאות, ביד אחת חרובה, על כתפו שק מזון אחוז בשיניו וידו השניה אוחזת בידי חבר ויותר משנתמך הוא תומך.

בתצפית אינו מעיר את חברו להחליפו. חבל, ישן עוד מעט, ודאי עייף הוא, הרע. וכשעבדאללה מגיש את האולטימטום שלו לעזוב את התחנה עד שעה שתיים עשרה ולא — יפוצץ את התחנה על אנשיה אין צבי מתפעל. הוא מתגלח, מתרחץ ומפזם פזמון קל, מעודד ועוזר לחברים להתגבר על השעה השתיים עשרה.

ועוד פרט אחד שאיני יכול לשכוח אותו. קרה פעם ונשארת יחידי במקום מסוכן. כל האנשים הלכו. הפגינו את המקום והנה אחרתי לבוא. מה מאוד דאג לי. לא יכול היה לשקוט ולמרות הסכנה הגדולה דרש שילכו לחפש אותי. ואחר זמן, כשחזרתי, התנפל עלי בדמעות ממש, מדוע בוששתי לבוא, והלוא דאגו וחרדו לי. כן דאג לכל איש, כי אהב, אהב מאוד את החיים ואת האנשים. וילדים אהב מאוד וגם הם אהבוהו. בחצר היה תופשם ומושיבם על ברכיו מלטפם ומדפדף אתם, ואמנם גם הם התקשרו אלי. עוד הרבה זמן אחרי האסון היתה בתי בת הארבע שואלת אותי: אבא, אתה זוכר את החייל ההוא, שהיה מושיב אותי על הברכים? איפה הוא, אבא, איפה הוא? מתי הוא יבוא עוד פעם? כן, בתי אני זוכר אותו היטב. כאלו אינם גשכחים לעולם. צבי המשיך גם אחרי שחרורו, ביום האסון בלכדה כיתתו בקרב קשה והוא נשאר על יד המקלע לחפות על נסיגת חבריו. ואמנם הציל את חבריו ואפשר להם לסגת — אך זאת הפעם במחיר חייו.

מעבר למילים
מעבר לעולם
מעבר לתהום
מעבר להגיון
מעבר לרגשות
מעל לאהבה
מעל לאכזבה
מעל השנאה
מתחת לרקיע
מתחת לכוכבים
מתחת לדשא
מתחת לאדמה אתה שוכב

